

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Poslovni modeli i upravljanje. Upravljanje promenama.

Tema 2.1

Podrška Evropske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja potvrdu sadržaja koji odražava stavove samo autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

Sadržaj

1. Poslovni modeli i sistemi kao konkurentska prednost
2. Specifična priroda menadžmenta u kreativnim industrijama
3. Suočavanje sa promenama

Poslovni modeli i sistemi kao konkurentska prednost

Poslovni model

= kako preduzetnici
i/ili preduzeća
stvaraju i isporučuju
vrednost i kako
ostvaruju profit

„Poslovni model je konceptualni alat koji sadrži skup objekata, koncepata i njihovih međusobnih odnosa sa ciljem izražavanja poslovne logike određene firme.

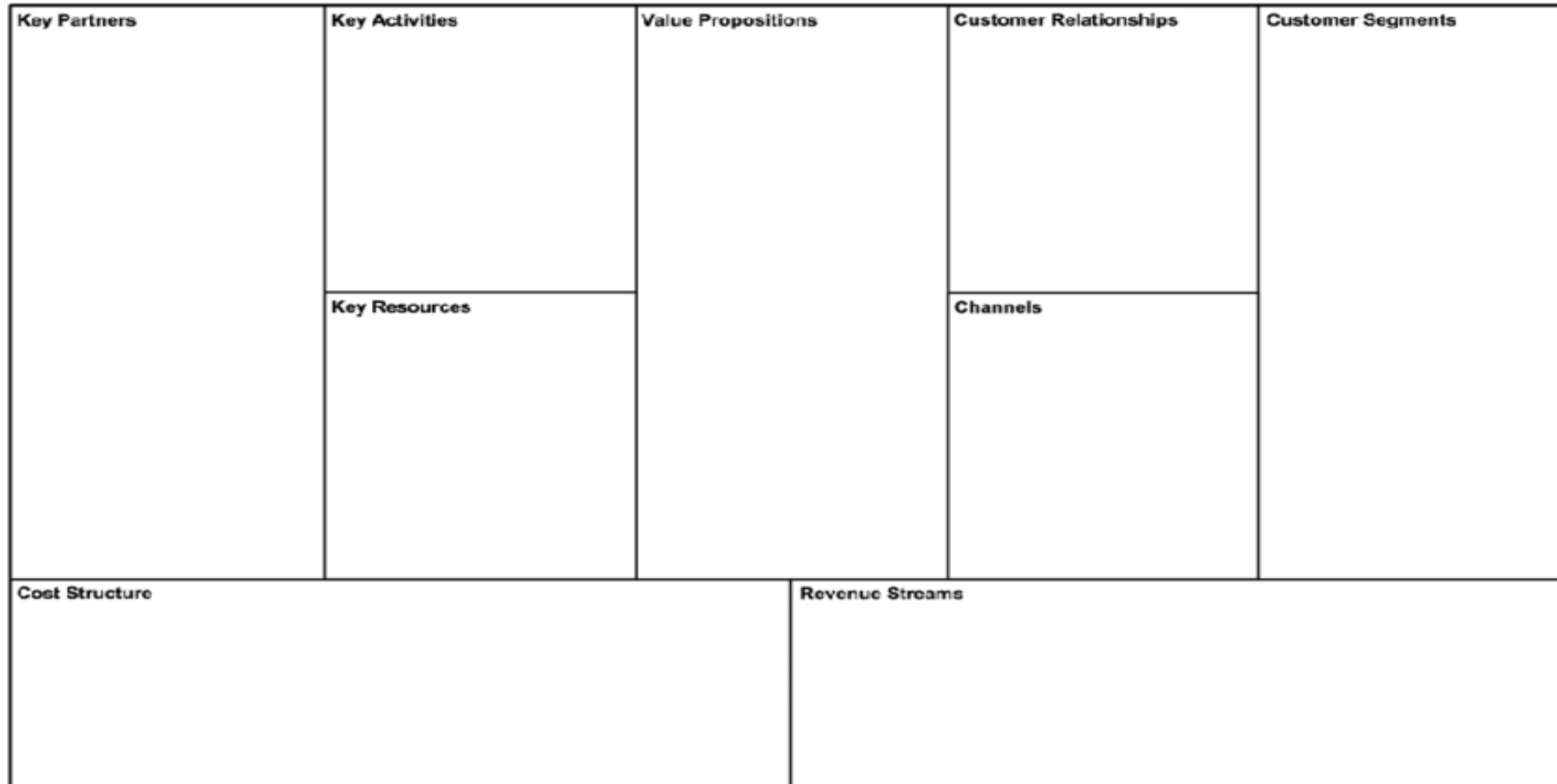
Stoga treba razmotriti koji koncepti i odnosi omogućavaju pojednostavljeni opis i predstavljanje vrednosti koja se pruža kupcima, kako se to radi i sa kojim finansijskim posledicama.“

(Ostervalder, Pigneur, & Tucci, 2010)

Poslovni modeli i sistemi kao konkurentska prednost

Specifičnosti KKI i generisanje vrednosti

- zasnivaju se na osnovu kulturnih vrednosti ili umetničkih i drugih individualnih ili kolektivnih stvaralačkih izraza
- Roba i usluge stvaraju se kroz individualnu kreativnost, veštinu i talenat => oslanjanje na **nematerijalnu imovinu**
- **Jedinstvenost proizvoda** => zavisi od individualne percepcije
- **Generacija vrednosti** može biti **kolektivni proces**, a partnerstva igraju vitalnu ulogu u tom procesu
- Prihod se generiše **eksploatacijom intelektualne svojine**
- Potrošnja je aktivna => **učešće**

Poslovni modeli u KKS i KKI

- Bioskop
- Muzički sektor
- Muzeji/
Sektor kulturnog nasleđa
- Bioskop

Crowdfunding

- Muzika
- Dizajn/Moda
- Video igrice/Softveri
Razvoj
- Arhitektura

Inovacione laboratorije,
kreativni habovi,
zajednički
prostori za rad

- Muzika (Opera,
Koncert klasične muzike,
sektor popularne muzike)

Striming

- Sektor izdavaštva
- Muzički sektor
- Likovna umetnost

Samo-izdavaštvo,
Štampanje na zahtev

- Štampani mediji/izdavaštvo
- Likovna umetnost
- Muzeji/
sektor kulturnog nasleđa
- Izvođačke umetnosti
- Muzika

Gejmifikacija

- Štampani mediji/izdavaštvo
- Kulturni sektor sa
obrazovnim
entitetima/zadacima
(muzeji, biblioteke)

P2P

Glavne karakteristike poslovnih modela u KKSS/KKIS (2)

Start-up faza

- Mnogi novi poslovni modeli u KKS počinju projektnim pristupom. Tipično, sledeći projekat počinje po završetku tekućeg projekta.

Vrste proizvoda

- Specifični tipovi proizvoda u KKS su prototipovi, male serije, jednokratni, nematerijalni proizvodi itd.

Finansiranje

- Realnost novih poslovnih modela u KKS karakteriše hibridizacija finansija i mešanje izvora prihoda.

Glavne karakteristike poslovnih modela u KKSS/KKIS (2)

Metode rada

- Raznovrsni
- Veće kooperativne metode rada, koje uključuju hijerarhije niskog profila i veću autonomiju, kao što je grupni i timski rad

Kulturni posrednici

- Značaj kulturnih posrednika je veći nego kod tradicionalnih poslovnih modela.

Autorska prava

- Licenciranje autorskih prava deo je poslovnih modela u mnogim KKS, posebno u medijskoj, muzičkoj i filmskoj industriji

Specifičnosti KKI i generisanje vrednosti

- Poslovni modeli u KKI odnose se na proces stvaranja i prodaje *značenja*, a ne na efikasnu proizvodnju dobra ili usluge koja može da reši određeni problem.
- Preduzeća u KKI nisu pretežno vođena kapitalom, niti znanjem, već simbolima.

(Lavrence & Phillips, 2002)

Ekonomija „iskustva“

KKI su povezane sa sve većom potrebom ljudi za kulturnim identitetom i društvenim osnaživanjem, izraženim u simboličkom obliku putem tehnologije sa ciljem sticanja ekonomske koristi od intelektualne svojine, npr. umetnost i zanat, moda i dizajn, oglašavanje, arhitektura, filmska industrija, grafički i softverski dizajn, muzika i scenske umetnosti, izdavaštvo, ili tradicionalni mediji.

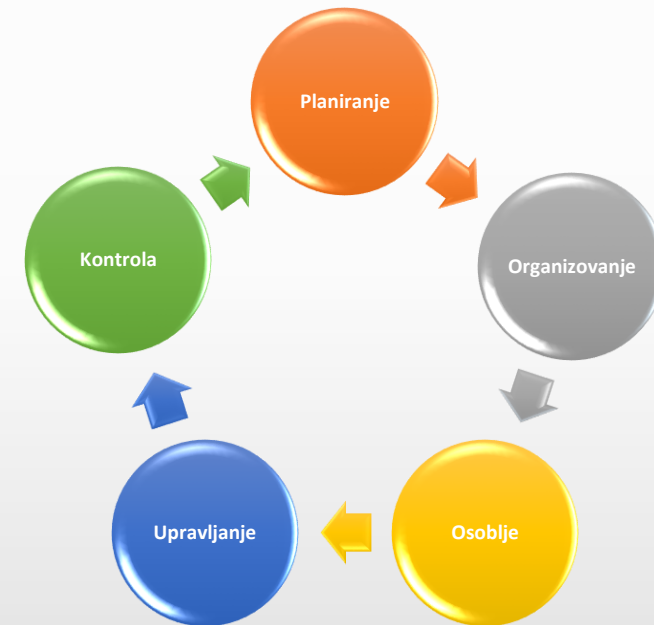
(Cerneviciute & Strazdas, 2018)

Specifična priroda menadžmenta u kreativnim industrijama

„Menadžment je umetnost obavljanja stvari posredstvom ljudi.“ Mary Parker Follet

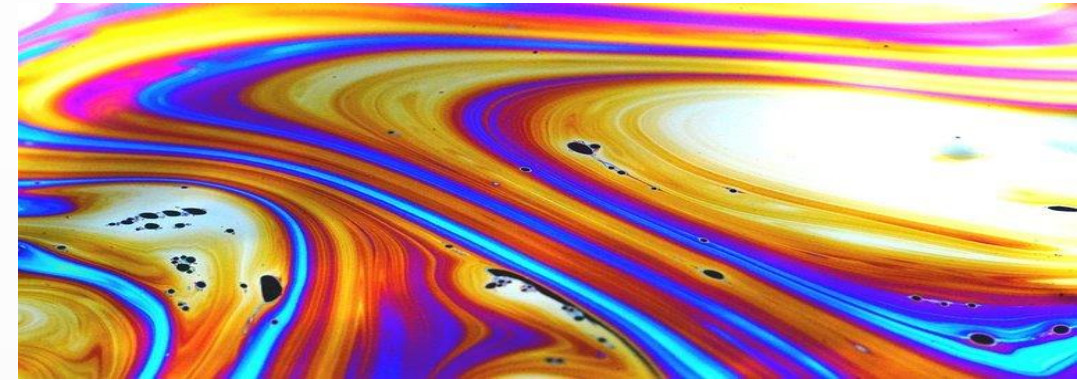
- Menadžerske uloge - *integriranje tri ključne uloge - odlučnost, informativna i međuljudska uloga*
- Šta rade menadžeri?
  - *Odlučuju o rasporedu aktivnosti za izvršavanje određenih zadataka*
  - *Biraju prioritete i efikasno koordiniraju aktivnostima organizacije prema postojećem planu*
  - *Prepoznaju i biraju prave ljude za prava radna mesta*
  - *Kontrolišu protok informacija*
  - *Obezbeđuju povratne informacije i mere učinak*

Upravljanje kreativnim timovima

- Potreba za novim i jedinstvenim proizvodima
- Nepredvidiva potražnja
- Umetnička priroda proizvoda
- Samozaposleni (Berzins, 2012), tj članovi tima sebe vide kao preduzetnike i pružaoce intelektualnog rada, i odgovorni su za postizanje organizacionih ciljeva.
- Implementacija paralelnih funkcija vezanih za kreiranje jasnog akcionog plana pre delegiranja zadatka i balansiranje među širokim spektrom elemenata sistema, uzimajući u isto vreme u obzir značaj motivacije i kontrole.

Koje veštine su potrebne za obavljanje menadžerskih funkcija?

Tehničke veštine

Obuka i nadzor osoblja

Digitalne kompetencije

Komunikacione veštine

Razumevanje potreba ljudi

Efikasna komunikacija

Konceptualne veštine

Obraćanje pažnje prema detaljima

Donošenje odluka

Važne menadžerske veštine u kulturnim i kreativnim preduzećima

- Veštine komunikacije i moć ubeđivanja, motivisanja i liderstva kreativnih ljudi, koji su neretko osetljiviji, emotivniji i nezavisniji
- Sposobnost balansiranja umetničkog karaktera autora i njihovih proizvoda i komercijalnih aspekata kreativnog procesa
- Sposobnost upravljanja različitim timovima ljudi iz različitih sredina, preduzeća i kultura
- Sposobnost vođenja nekoliko projekata u isto vreme
- Sposobnost donošenja brzih odluka i prihvatanja kritike u konkurentnom poslovnom okruženju

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Suočavanje sa promenama

Glavne pretnje:

- Globalna ekonomska konkurencija
- Deregulacija
- Brze tehnološke promene
- Pandemija Covid-19
- Stalna napetost oko potražnje proizvoda
- Poslovni neuspeh
- Konstantan rizik sa kojim se suočavaju organizacije KKI

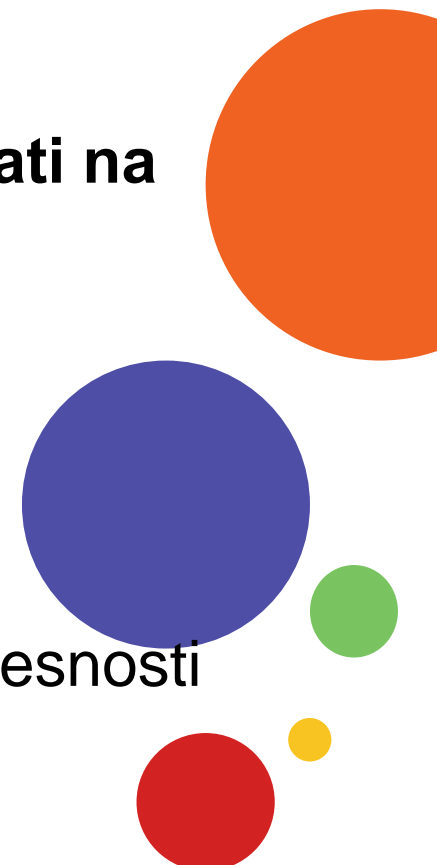
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Strah od nepoznatog i otpor promenama

Menadžeri tima treba da imaju u vidu niz razloga koji mogu uticati na individualni otpor promenama:

- Zadovoljstvo poslom
- Percepcija o zajedničkim ciljevima i rezultatima
- Percepcija o potencijalnim rizicima
- Percepcija o uticaju na privatni život
- Kulturološke razlike u ličnim stavovima prema promenama i neizvesnosti
- Strah od gubitka posla, prihoda ili lične sigurnosti
- Lične stavovi i predrasude

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**FENICE: Podsticanje preduzetništva i inovacija u kulturnim i kreativnim industrijama
kroz interdisciplinarno obrazovanje
je podržan od strane Erasmus+ programa Evropske unije.**

Projekat predstavlja inicijativu 5 akademskih i istraživačkih institucija:

www.fenice-project.eu

Podrška Evropske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja potvrdu sadržaja koji odražava stavove samo autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.